

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 23 april – 10:30 uur d.d. 24 april

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Kwetsbare ouderen Kankerpatiënten Brabantse ziekenhuizen VVT-personeel 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Ouderenbelangenpartijen Onderzoekers naar een coronamedicijn 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Opvallend veel ruimte voor niet-corona nieuws. Er is geen coronaverhaal dat compleet nieuw is of domineert. Wel worden meer fundamentele discussies gevoerd rond de houdbaarheid van de lockdown.
- Verschillende reportages in de ochtendkranten waarin de effectiviteit van de kabinetsaanpak alvast wordt ge'valueerd. 'Waren de maatregelen misschien niet te streng?' en: 'Zijn kwetsbare ouderen op tijd beschermd?' Verenso concludeert dat een 'organisatorische tweedeling in de gezondheidszorg tussen cure en care ertoe heeft bijgedragen dat verpleeghuizen en thuiszorg te lang een blinde vlek zijn geweest'.
- Uit gelekte informatie rond de Catshuissessie zou blijken dat de druk op premier Rutte om de economie weer op gang te brengen groeit. AD spreekt van 'de spagaat van Rutte'. Zowel buiten als binnen het kabinet zouden steeds meer stemmen opgaan om bepaalde sectoren versneld open te gooien. Voor Rutte is de volksgezondheid leidend, aldus een ingewijde tegen de Volkskrant.
- De woorden 'verzet' en 'opstand' vallen vaker. Na protesten in andere landen zoals de VS, zou ook in Nederland weerstand tegen de lockdown groeien. Aanleiding hier zijn onder meer de eerdere media-optredens van vastgoedondernemer Klaas Hummel en psycholoog Martin Appelo.
- Tegelijkertijd lijkt het langzaam aan drukker te worden in parken en winkelstraten, zo meldt het NOS 8-uur journaal. 'Het volhouden van de regels valt ons kennelijk zwaar'. Dat blijkt uit ook recent campagne-effectonderzoek. Daarin is ook een afkalving te zien in gedrag, urgentie en motivatie over de maatregelen tot 1,5 meter afstand nemen en zoveel mogelijk thuisblijven.
- Brabantse ziekenhuizen zien die ontwikkeling 'met leden ogen aan'. De Brabantse ROAZ waarschuwt voor ontsporing als de regels snel worden losgelaten en spreekt van een 'fragiele balans'. Daarbij de boodschap dat ziekenhuispersoneel een nieuwe opvlamming maar moeilijk aan zou kunnen.
- Het volhouden lijkt moeilijker te worden nu het zicht op snel resultaat of grote versoepelingen uitblijft. Daardoor rijst de communicatievraag: Hoe maken we het volhouden draaglijk voor Nederland? "De komende tijd oogt net zo leeg en dor als de akkers in de maand april", zo verwoordt NRC het beeldend.
- Verder houdt de aandacht voor de effecten van het verplicht dragen van mondkapjes door een breed publiek aan. Actueel is het Oost-Duitse Jena waar de burgemeester met succes een draagplicht invoerde. Meer voorbeelden als deze kunnen de druk op het Kabinet opvoeren, temeer omdat mondkapjes veelal als onderdeel van een exitstrategie worden gepresenteerd.

Karakterisering berichtgeving

- In de ochtendkranten relatief veel uitgebreide reportages en beschouwingen. Bijvoorbeeld over het verloop van de corona-aanpak, het belang van het reproductiegetal R en in hoeverre het virus dodelijk is.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)*Slachtofferaantallen*

- Volgens de WHO komt bijna de helft van het aantal doden in Europa uit verpleeghuizen. Hans Kluge (hoofd Europese afdeling VN-organisatie) erop dat de zorg in de verpleeghuizen 'vaak al was verwaarloosd' en dat het personeel al jaren wordt onderbetaald en moet opboksen tegen de hoge werkdruk. Kluge roept op het verpleeghuispersoneel meer te steunen, onder andere met beschermende kleding en spullen.
- Euromomo meldt dat de afgelopen weken in Europa bijna 50.000 meer 65+doden zijn gevallen dan normaal.

Scenario's

- Ernst Kuipers (voorzitter LNAZ) zegt gisteravond bij talkshow Jinek: 'Er komen weer nieuwe pieken' en dat die 'als we niet zorgvuldig zijn, dat die groter zijn dan de vorige'.
- Ernst Kuipers (voorzitter LNAZ) verwacht over twee weken zo'n 500 coronapatiënten op de IC's.
- Klinisch farmacoloog Hugo van der Kuy (Erasmus MC) verwacht dat een nieuw medicijn dat zich specifiek richt op de tweede fase van het ziektebeeld (ontstekingsremmend) nog zeker drie tot vier jaar kan duren.
- Hoogleraar medische microbioloog Marc Bonten: "Er moet een nieuwe categorie geneesmiddelen ontwikkeld worden. Het zal even duren voordat we dat hebben en voordat we dat onderzocht hebben."

Informatiebehoefte

Welke informatievragen leven er bij getroffen?

- Via de social kanalen van minister De Jonge laten mensen weten benieuwd te zijn of er 'iets is gedaan met de tip van Thierry Baudet'? Verder worden zorgen geuit over het gegeven dat we achter de feiten aanlopen met het regelen van beschermingsmateriaal, testen en nu ook de testwattenstaafjes. Ook komen er berichten binnen dat we nog altijd veel minder testen dan we zouden kunnen testen. Via de social kanalen van minister Van Rijn komen worden zorgen geuit over de mondkapjes; Waarom worden er mondkapjes gegeven aan andere landen? Hoe zit het met de vervolgleveringen van de beschermingsmiddelen?
- Via de social kanalen van VWS worden zorgen geuit over inenting, mondkapjes die er te laat zijn, fysiotherapie en de verlengde maatregelen. Vragen die worden gesteld zijn: Gelden de nieuwe maatregelen ook voor zwembad / volwassenen / jongeren van 19 en 20? Jullie zeggen dat vaccinaties doorgaan maar die van mijn kind zijn afgezegd, hoe zit dit? Moeten chronisch zieke kinderen thuisblijven? Lopen mensen met astma meer gevaar? Zijn er wel genoeg mogelijkheden om te testen op het coronavirus? Wat zijn de maatregelen wanneer het gaat om wedstrijden / toernooien / o.i.d. rondon sport?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Het Verbond van Verzekeraars maakt 2,5 miljoen euro over aan de Stichting Zorg na Werk in Coronazorg (ZWiC). Dat geld is bedoeld voor mensen die nu in de zorg aan het werk zijn met coronapatiënten en hierdoor ook worden getroffen door corona en op de intensive care terecht komen, arbeidsongeschikt raken of zelfs overlijden. Het geld is niet alleen voor deze zorgverleners zelf maar ook voor hun familieleden.
- Duitsland gaat een corona-app gebruiken op basis van de PEPP-PT-technologie om contacten van besmette personen in kaart te brengen. PEPP-PT houdt bij of je bij een andere gebruiker in de buurt bent geweest.
- De KNVB besluit vrijdag hoe de eredivisie en eerste divisie voortijdig worden afgesloten.
- Wageningen45 organiseert op de avond van 4 mei een digitale "kettlingbrief" met het Vrijheidsvuur. Het is de bedoeling dat mensen vanaf 21.00 uur zelf een kaarsje of lichtje aansteken, deze voor het raam neerzetten, en dat via vrijheidsvuur.nl op internet doorgeven aan een ander.

Onderzoek

- Een medicijn van farmaceut Gilead heeft teleurstellende resultaten opgeleverd na eerste klinische onderzoeken. WHO zou de documenten per ongeluk online hebben gepubliceerd. UMCG-onderzoekers hebben samen met Britse en Franse collega's vastgesteld dat het virus waarschijnlijk twee specifieke soorten cellen in de neus gebruikt als toegangspoort tot het lichaam.
- Uit recente onderzoeken uitgevoerd bij coronapatiënten blijkt dat de malariamedicijnen chloroquine en hydroxychloroquine ernstige hartritme stoornissen kunnen veroorzaken, soms zelfs met dodelijke afloop.
- Ton de Boer (CBG) noemt het gebruik van bestaande medicijnen tegen corona 'eng', omdat je niet weet of die middelen werkzaam zijn. "We doen wat we kunnen doen. Achteraf zou wel eens kunnen blijken dat we niet het juiste hebben gedaan. Maar dat weet je niet, er is een zeker risico."
- Onderzoekers van het Amsterdam UMC onderzoeken of moeders die besmet zijn geweest, antistoffen tegen het virus in hun moedermelk hebben. Die melk kan dan worden gedronken door kwetsbare groepen, om hen te beschermen. Onderzoeker Britt van Keulen zegt dat via borstvoeding de moeder eigen antistoffen doorgeeft aan het kind. Ze verwacht ditzelfde effect bij moeders die recent genezen zijn van het coronavirus.
- UMCG en Rijksuniversiteit Groningen melden o.b.v. eigen onderzoek (160.000 deelnemers) dat eenzaamheid onder alleenstaande jongeren een steeds groter probleem wordt. Een op de zeven tot 30 jaar en alleenwonend heeft aangegeven zich in de huidige situatie vaak eenzaam te voelen.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Het aantal nieuwe kankerdiagnoses stijgt, na de daling in de hoeveelheid constatering eerder tijdens de coronacrisis. Dat bevestigt de Nederlandse Kankerregistratie na een bericht in Het Parool.
- Uit een peiling van de Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties onder 5.302 mensen die kanker hebben of hebben gehad, blijkt dat bij een derde de uitbraak van corona invloed heeft op de behandeling of nacontrole. Bij 1 op de 5 patiënten die nog moeten starten met hun behandeling, is de behandeling uitgesteld. Bij patiënten die op dit moment al behandeld worden, is dat 1 op de 8. De behandelingen die vooral zijn uitgesteld, zijn chemo- en immunotherapie. In bijna alle gevallen gebeurde dit op initiatief van het ziekenhuis. Dit past in het landelijk beleid het risico van een coronabesmetting voor kankerpatiënten te verkleinen.
- Uit rondgang van de Volkskrant blijkt dat Nederlandse ziekenhuizen verschillend omgaan met persoonlijke beschermingsmiddelen voor medisch personeel. Ondanks de schaarste en de stijgende vraag naar hoogwaardige mondkapjes, kiezen ziekenhuizen voor meer bescherming dan de landelijke norm. Zo kiezen het UMC Groningen en het Maastrichts UMC i.t.t. andere ziekenhuizen ervoor personeel dat werkt met covid-19-patiënten in bijna alle gevallen uit te rusten met hoogwaardige FFP2-maskers.
- In het NOS 8-uurjournaal wordt gezegd dat de instroom van patiënten afneemt, maar dat die afname steeds langzamer gaat en dat de situatie op de IC's in het zuiden 'nog lang niet normaal' is.
- In woonzorgcentrum Kennemerduin (Heemstede) leeft bijna 30% van de bewoners niet meer. Burgemeester Astrid Nienhuis spreekt van 'een drama'. Zorgbalans stelt machteloos te hebben gestaan. "We hebben 59 mensen getest en van hen bleken er vijftig positief. Dat zoveel mensen het van die groep niet hebben gered, is heel heftig." Ook veel werknemers zijn getroffen, maar niemand lijkt in gevaar. Ze kan niet aangeven waarom juist zij zo hard zijn getroffen. "We houden het op pech, al is het wel zo dat op deze locatie mensen verblijven in de laatste fase van hun leven, vaak ook met onderliggend lijden. Maar we passen overal dezelfde protocollen toe. En we hebben ook voldoende beschermende middelen."
- Volgens FNV zijn werknemers bang om tijdens het werk besmet te raken. De helft van de werkenden maakt zich (enige) zorgen over de veiligheid op het werk, meldt de FNV. Verder heeft 15% er geen vertrouwen in dat het management voldoende beschermingsmaatregelen treft. "Zorgen om de veiligheid en zorgen over het voortbestaan van het bedrijf is geen tegenstelling. Dat wordt nu nog weleens zo voorgesteld", zegt vicevoorzitter Kitty Jong. "Veiligheid van werkenden is juist van belang voor de economie. Besmette werknemers geven het virus ook door." Toch is veiligheid van het personeel nog te vaak een ondergeschoven kindje, merkt de vakbond. Voorbeelden zijn distributiecentra en de voedingsketen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)*Wat doen of laten getroffen en betrokken?*

- Ondernemers uit Geldermalsen hebben het heft in eigen hand genomen en lokale verpleeghuizen en de thuiszorg voorzien van 10.000 mondkapjes. Lokale makelaar Saskia van Kessel ging zelf op zoek naar mondkapjes, omdat ze zich verbaasde dat de thuiszorgmedewerker die voor haar moeder zorgt er geen droeg. "Toen schrok ik. We doen zelf veel moeite om het risico op besmetting zo klein mogelijk te maken. Mijn moeder is long-, hart- en reumapatiënt. Als de thuiszorg dan geen mondkapje draagt, dan denk ik: dit is de omgekeerde wereld. Onbedoeld kan een thuiszorgmedewerker zo tien mensen in een dag besmetten. Maar ik kreeg te horen: we dragen geen mondkapjes, die zijn er niet." Van Kessel belde rond en wist via een andere ondernemer die contacten had met een fabrikant in Azië 500 mondkapjes te bemachtigen. Zo was het acute probleem voor de thuiszorg van haar moeder opgelost. Na een gesprek met een vriend ontstond het idee om een grotere partij in te kopen. Diverse middenstanders besloten mee te doen. De gedoneerde maskers zijn goedgekeurde chirurgische mondkapjes voor eenmalig gebruik. De blauwe kapjes houden druppeltjes tegen van degene die ze draagt en beschermen zo de omgeving tegen besmetting. Voor de ondernemers uit Geldermalsen is het inkopen van een partij van die maskers de volgende stap. Van Kessel zegt dat de reacties vanuit de zorg zeer positief en dankbaar zijn. "Dat is heel mooi om te zien. We hebben eerder bloemen weggegeven. Ook leuk, maar dit is een manier waarop we echt kunnen helpen".

Volgen zij gedragsadviezen op?

- In Telegraaf's stelling van de dag merkt een meerderheid van de 8333 deelnemers (61%) dat het draagvlak onder de Nederlandse bevolking voor de coronamaatregelen minder wordt. 33% is het daar niet mee eens.

- Volgens de voice-over van het NOS 8-uurjournaal is het 'onmiskbaar' dat het langzaam drukker wordt in de parken en winkelstraten. 'Het volhouden van de regels valt ons kennelijk zwaar'. In de Brabantse ziekenhuizen zien ze dat met leden ogen aan.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- Verenso (vereniging van specialisten in de ouderengeneeskunde) pleit ervoor om de structuur van onze gezondheidszorg ter discussie te stellen, nadat de coronacrisis voorbij is.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- De persconferentie van premier Rutte over de maatregelen tegen het nieuwe coronavirus dinsdag was erg lastig te volgen voor laaggeletterden, laat de Stichting Lezen en Schrijven weten. De persconferentie bevatte te veel informatie en te veel ingewikkelde taal voor mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en taalverwerking. Volgens de Stichting Lezen en Schrijven maakten termen als "1,5 metereconomie", "pandemie" en "reguliere zorg" de persconferentie moeilijk te volgen voor laaggeletterden.
- GroenLinks-fractievoorzitter Jesse Klaver deelt een NRC-artikel via Twitter en schrijft: "Tijdens het #coronadebat ging het over de weg uit de lockdown: test mensen met klachten en als ze besmet zijn, doe contactonderzoek. Nu zegt hoofd GGD: twijfel over uitbreiden contactonderzoek. Wat wordt het nu? Minister De Jonge moet opheldering geven." GroenLinks-Kamerlid Wim-Jan Renkema reageert vervolgens met: "Corona neemt af maar is niet weg. De manier om nieuwe uitbraken te beheersen: signaleren (wie is ziek?), testen (is het corona?), contactonderzoek. Vervolgens zieke mensen en hun contacten snel in quarantaine. Alleen zo dammen wij de ziekte in! @GGDGHORNL moet nu opschalen!"

Bescherming van kwetsbare ouderen

- De Telegraaf maakt een reconstructie van de bescherming van kwetsbare ouderen tijdens de corona-uitbraak. De krant concludeert dat zorgpersoneel te lang onbeschermd was. Dat betrokken minister wekenlang doof bleek voor noodkreten. "De beschermingsmuur [voor ouderen] bleek zo lek als een mandje."
- De hoofdredactie van De Telegraaf noemt het een 'schrijnende constatering' van een van de betrokkenen dat verpleeg- en zorginstellingen achteraan stonden bij onder meer de verdeling van beschermingsmiddelen omdat zij een 'suffig imago' hebben. "De overheid moet oog hebben voor belangen van iedereen en al die belangen tegen elkaar afwegen. Of een sector 'suffig' overkomt mag daarbij nooit een factor zijn."
- Verenso (vereniging van specialisten in de ouderengeneeskunde) stelt dat de 'organisatorische tweedeling in de gezondheidszorg tussen cure en care ertoe heeft bijgedragen dat verpleeghuizen en thuiszorg te lang een blinde vlek zijn geweest in de corona-crisis.' Voorzitter Nienke Nieuwenhuizen zegt "We hadden die schotten tussen cure en care allang moeten opheffen. Deze crisis heeft nog duidelijker gemaakt dat het zo niet werkt. Er is één samenleving. [...]" Nieuwenhuizen benoemt dat er een blink vlek is voor de verpleegzorg, omdat alle acute zorg rond ziekenhuizen is georganiseerd. Ook heeft ze het over de mentale belasting voor personeel in verpleeghuizen: "Het is moeilijk om op de IC iemand van twintig te verliezen. Maar in verpleeghuizen heeft personeel vaak maanden of jaren een band opgebouwd met bewoners. Als dan ineens het virus om zich heen slaat, is dat heel pijnlijk". Ook blijft er onder het personeel angst leven, aldus Nieuwenhuizen, juist omdat een groot deel van het personeel zelf tot de kwetsbare groep behoort.

Wens om versoepeling van de regels vs. 'hou vol'

- AD schrijft dat 'IC-chef' Diederik Gommers 'vooruitkijkt' nu het aantal IC-patiënten daalt. Tegen de krant zegt hij: "We dalen best snel, dan denk ik: je moet Nederlanders ook weer ruimte geven. Laat het gefaseerd los, kijk goed wat er gebeurt. We weten nu ook hoe we moeten reageren."
- In de Brabantse ziekenhuizen zien ze 'met leden ogen aan' dat het langzaam drukker wordt in de parken en winkelstraten. 'Het volhouden van de regels valt ons kennelijk zwaar'.
- Piet Batenburg (ROAZ Brabant) waarschuwt in het NOS 8 uurjournaal dat als snel de regels worden losgelaten de kans 'heel erg groot' is dat het ontspoord, met grote gevolgen (want het is een 'fragiele balans'). Daarbij kunnen wij niet van het personeel in de Nederlandse ziekenhuizen nogmaals die grote spankracht verwachten die het heeft gebracht dat we de crisis tot heden hebben kunnen managen.
- Intensivist Hans Kuisten zegt in het 8-uurjournaal de wens om versoepeling van de regels 'eng' te vinden want ze weten niet wat een toename van patiënten gaat betekenen. "Een nieuwe opvlaming kunnen wij moeilijk bevatten. (...) Hou alsjeblieft vol vanuit ons perspectief."

Zorgen bij kankerpatiënten

- De helft van de kankerpatiënten maakt zich (veel) zorgen over het uitstel van behandelingen of nacontroles, zo blijkt uit een peiling van de Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties. "Ik sta nog maar aan het begin van een enorm traject. Ik heb nu geen uitzaaiingen, maar ben bang dat ik straks met een eventueel uitstel wel uitzaaiingen heb. Dat is een verschil van leven en dood."
- Directeur-bestuurder Arja Broenland (NFK) begrijpt en deelt de zorgen, maar is ook voorzichtig optimistisch. "Gelukkig blijkt uit onze peiling dat in de eerste fase van deze crisis bij slechts een klein deel van de mensen de behandeling is uitgesteld en er geen regionale verschillen zijn als het gaat om dit uitstel, maar de verwachting is dat de druk op de zorg groot zal blijven. Het coronavirus is voorlopig nog niet weg en we hebben te maken met heel veel uitgestelde zorg. De zorgverleners in de oncologie hebben alle zeilen bijgezet om, binnen de beperkte capaciteit en de extra risico's die het coronavirus met zich meebrengt, mensen met kanker toch zo optimaal mogelijk te behandelen. Daar zijn wij hen dankbaar voor. Er moeten nu oplossingen bedacht worden om kankerpatiënten ook in de toekomst de beste zorg te bieden."

Discussie over de effectiviteit van verschillende mondmaskers

- "Het probleem is dat het RIVM er heel stellig over is dat minder beschermende maskers voldoende zijn, terwijl daar nog geen bewijs voor is", zegt Jelle Visser, onderzoeker naar infectieziekten en als internist in opleiding dagelijks aan de slag op de covid-afdeling. 'Er zijn nog geen gepubliceerde onderzoeken die de veiligheid van chirurgische maskers in de praktijk hebben onderzocht bij dit coronavirus.
- Arts-microbioloog en infectiepreventiespecialist Jan Kluytmans, een van de auteurs van de RIVM-richtlijn, is het daar niet mee eens. "Bij ons in het Amphia-ziekenhuis hebben we altijd gewerkt met chirurgische maskers en dus ook tijdens de covid-periode. We zien geen extra ziekte onder onze medewerkers, noch in het ziekenhuis opgelopen infecties bij patiënten." Ook zonder schaarste zou Kluytmans aanraden de simpeler chirurgische mondkapjes te gebruiken voor behandeling van coronapatiënten. "Sterker nog, misschien is een FFP2-masker wel minder veilig dan een chirurgisch masker. Het moet perfect op het gezicht passen om echt te werken zoals het bedoeld is. Je krijgt een soort magisch geloof in een bepaald type filtermateriaal, terwijl het gaat om effecten in de praktijk."
- "Bij bijvoorbeeld tandenpoetsen is een chirurgisch masker onvoldoende. Daarbij komt veel lichaamsvocht vrij", zegt Michel van Erp van NU'91, een vakbond van verpleegkundigen en verzorgenden. 'Het RIVM noemt een chirurgisch masker medisch verantwoord, maar het is gewoon een keuze ingegeven door schaarste.'

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

Trends in vertrouwen in de maatregelen

- In Telegraaf's stelling van de dag merkt een meerderheid van de 8.333 deelnemers (61%) dat het draagvlak onder de Nederlandse bevolking voor de coronamaatregelen minder wordt. 33% is het daar niet mee eens. Een van de factoren die ook meespeelt met het soepeler omgaan met de regels, is het mooie weer van de afgelopen en de komende dagen, zo denkt een grote meerderheid. Een kleine meerderheid vreest dat jongeren toch op straat gaan hangen. De meivakantie zal volgens een meerderheid aanleiding zijn voor veel gezinnen het 'blijf thuis'-gebod te negeren. Driekwart denkt dat de moslims die op het moment ramadan hebben, zich ook niet strak aan de regels zullen houden. Onder de stemmers zelf blijkt het draagvlak nog wel groot. Maar een kwart zegt dat hij het minder nauw neemt met de regels. Ook vindt 66% dat ondernemers met plannen voor de anderhalvemeter economie gewoon open zouden mogen. De meeste stemmers vinden echter wel dat critici te veel ruimte krijgen.

Trends in vertrouwen in de overheid

- Toenemende vraag deze week is 'wie de besluiten nu in Nederland neemt en wie het Kabinet adviseert?' Staat de democratie niet te veel onder druk en het Parlement buitenspel?
- NRC-columnist Christiaan Weijts schrijft in zijn column 'Wittejassensamenleving' dat onze democratie buiten werking is getreden op 12 maart. "Sindsdien is het landsbestuur in handen van de witte jassen. De facto leven we in een aesculapocratie."
- In een opiniestuk in NRC oordeelt hoogleraar staatsrecht Wim Voermans dat het democratisch proces snel moet herstarten. "Het kabinet regeert via experts en persconferenties. Dat kan zo niet langer."